

هنر و معماری اسلامی

(جهان اسلام)

مؤلفان:

دکتر حبیب الله محمودیان : عضو هیأت علمی دانشگاه
پیشین آزاده محمودیان : مدرس دانشگاه

نشر زاگرس

۱۳۹۵

سروشنامه : محمودیان، حبیب‌الله، ۱۳۲۹ -

عنوان و نام پدیدآور: هنر و معماری اسلامی (جهان اسلام)/

مؤلفان: دکتر حبیب‌الله محمودیان، مهندس آزاده محمودیان.

مشخصات نشر: ایلام: انتشارات زاگرو، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی).

شابک: ۳-۱۳-۸۲۳۸-۶۰۰-۹۷۸: ۱۵۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: معماری اسلامی -- ایران - تاریخ

موضوع: Islamic architecture -- Iran -- History

موضوع: معماری اسلامی-تاریخ

موضوع: Islamic architecture - History

موضوع: هنر اسلامی -- ایران

موضوع: Islamic art -- Iran

موضوع: هنر اسلامی

موضوع: Islamic art

شناسه اثر رده: محمودیان، آزاده، -۱۳۶۴

رده بندی کنگره ۱۳۹۵/۳۶۹/NA۱۴۸۰

رده بندی یویی: ۲۲۰/۹۵۵

شماره کتابشناسی سی: ۴۴۷۱۹۳۹

ناشر: زاگرو - ایلام ۲۴ متری اشرفی اصفهانی: کوچه ۴۵، موم، پلاک

هنر و معماری اسلامی (جهان اسلام)

مؤلفان: دکتر حبیب‌الله محمودیان / مهندس آزاده محمودیان

ویراستار: حسن افشار

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

طرح جلد: معصومه صفایی نیا

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸	پیش گفتار
۱۰	اهداف کتاب
۱۲	بخش اول
۱۲	کلیات
۱۳	واژه و مفهوم معماری
۱۵	شیوه های کاربردی معماری
۱۶	انواع سرپناه ها
۱۹	مصالح ساختمانی
۲۲	انواع سازه ها از لحاظ کاربرد
۲۴	پدیده های طبیعی و تاریخ معماری
۲۶	معماری در مناطق اقلیمی ایران
۲۷	برخی واژه های مصطلح در معماری اسلامی
۳۰	بخش دوم
۳۰	هنر و معماری در دوره ی اسلامی
۳۱	جهان اسلام
۳۲	معماری اسلامی
۳۵	ویژگی های معماری دوره ی اسلامی
۳۵	شیوه های معماری ایرانی
۴۲	بنیان نخستین مسجد
۴۶	مسجد الحرام
۴۸	کعبه ی معظمه

۵۱		ساخت مسجد در ایران
۵۲		سبک های معماری مساجد
۵۳		اجزای اصلی تشکیل دهنده ی مساجد ایرانی
۵۶		تاریخ تحولات بنای مساجد
۵۷		مساجد تاریخی در بلاد اسلامی
۶۶		معماری بناهای اسلامی در عراق
۶۶		سرزمین عراق
۶۸		عقبات و ایات
۶۸		نجف اشرف
۷۱		آرامگاه عثمان بن عفان در نجف
۷۳		کربلای معلی
۷۷		شهرهای بغداد و کاظمین
۷۷		مسجدبراثا
۷۸		شهر سامرا
۷۹		مرقد سلمان فارسی
۸۱		بنای حرم امام موسی کاظم (ع)
۸۴		تصاویری از معماری اسلامی در کشورهای مختلف
۸۵		تحولات تاریخ معماری شرق آسیا
۸۵		معماری هند
۸۶		معماری گورکانی
۸۷		سایر بناهای مذهبی
۹۲		معماری غیر مذهبی در دوره ی اسلامی
۹۲		معماری مدارس
۹۸		چاپارخانه ها، ایستگاه ها
۱۰۰		کاروان سراها

۱۰۱.....	گنبد سلطانیه.....
۱۰۴.....	کاخ‌ها و عمارت‌ها.....
۱۰۴.....	معماری کاخ‌ها در دوره ی معاصر.....
۱۰۵.....	باغ ایرانی.....
۱۱۲.....	بازار و راسته بازار.....
۱۱۳.....	آب انبار.....
۱۱۴.....	حمام‌ها.....
۱۱۵.....	بادگیر.....
۱۱۶.....	پله.....
۱۱۷.....	سردابه.....
۱۲۱.....	میدان.....
۱۲۲.....	معماری پل‌های تاریخی.....
۱۳۰.....	فصل سوم.....
۱۳۰.....	تزئین در معماری.....
۱۳۱.....	آرمان‌گرایی در معماری تزئینی ایران.....
۱۳۱.....	تزئینات و هنرهای تزئینی.....
۱۳۲.....	تاریخچه ی هنر اسلامی.....
۱۳۳.....	آثار هنری ایرانیان.....
۱۳۴.....	شیوه های کاربردی معماری.....
۱۳۴.....	تزئین گیاهی.....
۱۳۵.....	کتیبه بندی تزئینی.....
۱۳۵.....	شمایل نگاری.....
۱۳۶.....	تراش و تزئینات سنگ.....
۱۳۷.....	مصالح مورد استفاده در معماری تزئینی.....
۱۳۹.....	مقرنس کاری.....

۱۳۹	اشکال مختلف مقرنس
۱۴۴	هنر آجرکاری
۱۵۱	هنر گچبری و تزیینات گچی
۱۵۴	هنر کاشی کاری
۱۵۴	کاشی کاری در قرون اولیه ی اسلامی
۱۵۸	کاشی هفت رنگ
۱۶۱	تزیینات چوبی و منبت کاری
۱۶۲	هنر سرامیک سازی
۱۶۳	هنر هرق روی خوب
۱۶۴	هنر آئینه کاری
۱۶۵	طراحی داخلی در معماری سنی
۱۶۶	اصول معماری داخلی
۱۶۷	فضای داخلی و هنرهای تزیینی
۱۷۰	منابع

پیش گفتار

منطقه‌ی معتدل نیمکره‌ی شمالی به دلیل شرایط و موقعیت مطلوب جغرافیایی، از دیرباز سکونتگاه انسان‌ها و مهد تمدن و فرهنگ بشریت بوده است. مناطق کوهستانی، است‌های حاصلخیز میانکوهی، غارهای طبیعی، جنگل‌های انبوه، دامنه‌ها، جلگه‌ها و رودهای پهناور و پر آب، حواشی و سواحل معتدل دریاها موجب شده تا شرایط مساعد و مناسب برای استقرار و زندگی انسان‌ها در این مناطق فراهم شود. تحقیقات و کاوش‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد، فلات ایران، سرزمین بین‌النهرین، شمال شرقی قاره‌ی افریقا، سرزمین‌های حوزه‌ی مدیترانه، آسیای میانه و بخش عمده‌ای از شبه جزیره‌ی عربستان جایگاه مهمی در ایجاد استقرارها، تاریخ معماری و تحولات تمدن‌های بشری داشته‌اند. این مناطق با ظهور اسلام و رنسانس علمی و فرهنگی مسلمانان، شاهد تحولات شگرفی در چهارمختلف فرهنگ و تمدن بوده است. ایجاد و گسترش مراکز علمی و آموزشی موجب شد تا سرزمین‌های اسلامی در این عصر در عرصه‌های مختلف تمدنی پیشرفت نمایند. داشتن موقعیت و شرایط مطلوب اقلیمی، مکانی، ارتباطی و تامین غذای مورد نیاز موجب شده تا علاوه بر ساکنان بومی، پذیرای دیگر اقوام از مناطق پیرامونی برای سکونت و ایجاد فضا‌های مطمئن مورد نیاز در این سرزمین‌ها باشند. ایجاد شهرها و مراکز جمعیتی در کشور های اسلامی و رشد تبادل تجربیات معماران و هنرمندان معمار، بازار معماری را بیش از پیش رونق بخشیده است. بنابراین، معماری اسلامی توانست جایگاه ارزشی خود را در تاریخ معماری جهان ارتقاء داده و با مکاتب معماری سایر ملل به رقابت بپردازد. بررسی‌های علمی نشان می‌دهد آثار متعدد و متنوعی که از میراث‌های ماندگار معماری در سرزمین‌های اسلامی برجای مانده نشانگر هویت معماری اسلامی در

جهان اسلام است. در این نوشتار تلاش شده تا بخشی از یافته های حاصل از پژوهش های علمی در زمینه ی تحولات معماری اسلامی در سرزمین ها و بلاد جهان اسلام معرفی شود.

در راستای تحقق این اهداف تلاش شده در فصول مختلف این کتاب، کلیاتی در زمینه ی تاریخ معماری ارائه شود و با توجه به فرایند شکل گیری مکان های استقرار و ایجاد فضا های اولیه ی بشری، نسبت به معرفی معماری اسلامی تا قرون متاخر تاریخ اقدام گردد. بنابراین، الگو های معماری، ویژگی ها و شاخصه های معماری اسلامی در ایجاد شهرها و مراکز سکونت مورد توجه قرار گرفته است.

هنر هنرمندان، معماران، طراحی و ایجاد بناهای مذهبی و غیر مذهبی دریافت شهرها و... در دوران اسلامی، ابتکار و خلاقیت آنان نیز در خلق دیگر آثار دربخش معرفی شاهکارهای معماری اسلامی، از نظر دور نمانده است.

از این رو، انتظار می رود دانشمندان عزیز با اندیشه، تفکر و تلاش علمی، زمینه ی تحقیق و پژوهش را در مطالعات رشته ی معماری خود فراهم نمایند و با بررسی اسناد و منابع در جهت شناسایی و معرفی هنر معماری اسلامی گام بردارند. فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی، حرکتی هدفمند به سوی یادمان و دریافتن است و رسالت عمده ی دانشجو، تلاش در این عرصه خواهد بود.

با آرزوی توفیق

مولفان کتاب

۱۳۹۵